

Narodni svet koroških Slovencev ne izključuje zaostritve svoje politike

Na občnem zboru Narodnega sveta koroških Slovencev, ki je bila v Celovcu dne 18. t.m., so sprejeli tole resolucijo:

Nove politične razmere v deželi, pred-
vsem odnos novega deželnega glavarja do
slovenske narodne skupnosti, nam narača-
jo, da še z večjo pozornostjo spremljamo
politično dogajanje na Koroškem. Haider-
jeve dosedanje politične agitacije proti
koroškim Slovencev, pisanje v *Kärntner
Grenzlandjahrbuch*, ki ga lahko smatramo
za politični program svobodnjaške stranke
glede slovenske manjšine — in nastopni
govor novega deželnega glavarja pred ko-
roškimi deželnimi zborom nas izzivajo k od-
ločnemu odporu proti začrtani manišinski
politiki nove deželne koalicije. Narodni
svet koroških Slovencev bo ta izziv spre-
jel. Kljub nadvse otežkočenim razmeram
in zoženi pogovorni bazi Narodni svet ko-
roških Slovencev ne bo pretrgal dialoga
med deželno vlado oz. političnimi strankami
in zastopstvom koroških Slovencev.
Svojo ponudbo za reševanje manišinskih
vprašanj v odprtem dialogu izrekamo s po-
gojem, da nova vladna koalicija dokaže svo-
jo pripravljenost za konstruktivne pogo-
vore in konstruktivno reševanje odprtih
manjšinskih vprašanj. Nikakor pa se ne
bomo pustili zaplesti v navidezen dialog;
ta bi v mednarodni javnosti služil odgo-
vornim le za rehabilitacijo lastne politike.
Z odločnim nastopanjem si bo Narodni
svet koroških Slovencev neutrudno — če
potrebno tudi z ostro politično konfronta-
cijo — prizadeval za enakopravno sožitje
med obema narodom na Koroškem.

Ostro zavračamo izjave deželnega gla-
varja Haiderja, s katerimi skuša razcepiti
slovensko narodno skupnost. Narodni svet
koroških Slovencev ne bo dopustil, da bi
kdorkoli izigraval eno politično strukturo
koroških Slovencev proti drugi.

Zvezno in deželno vlado kakor tudi v
državnem in deželnem zboru zastopane
stranke pozivamo, naj se zavedajo svoje
odgovornosti za obstoj in razvoj slovenske
narodne skupnosti na Koroškem in naj re-
šujejo odprta vprašanja v soglasju z za-
stopniki koroških Slovencev. V nasprot-
nem primeru Narodni svet koroških Slo-
vencev ne izključuje zaostritve svoje po-
litike.

Vrhunsko zasedanje Evropske skupnosti v Madridu

Važen korak naprej na poti v evropsko gospodarsko in monetarno unijo

Vrhunsko zasedanje Evropske gospo-
darske skupnosti v Madridu se je končalo
pozitivno. Tudi Velika Britanija pristaja
na gospodarsko in monetarno unijo, ven-
dar zahteva, naj se ta cilj doseže postop-
no. Predstavniki ostalih držav članic so
to zahtevo sprejeli, tako da je bilo v špan-
ski prestolnici soglasno sklenjeno, naj se
prvo obdobje uresničevanja gospodarske
monetarne unije začne 1. julija leta 1990.
V ta namen je Evropski svet pozval pri-
stojne organe EGS, naj sprejmejo ukrepe,
ki bodo omogočili začetek uresničevanja
prvega obdobja že čez dobro leto dni in naj
se hkrati lotijo priprav za sklicanje med-
vladne konference, na kateri naj se dolo-
či oblika uresničevanja ostalih dveh obdo-
bij gospodarskega in valutnega združeva-
nja (unije).

Vrhunsko zasedanje je po mnenju o-
pazovalcev poteklo uspešno, saj je obrodi-
lo konkretne sadove. Še na predvečer za-
sedanja so mnogi bili pesimisti in napove-
dovali, da bo britanska ministrska pred-

sednica še dalje odklanjala načrt, ki ga je
glede gospodarske in monetarne unije pri-
pravila Komisija evropske skupnosti in ki
je znan po imenu njenega predsednika De-
lorsa.

Načrt predvideva tri obdobja za ures-
ničitvev evropske monetarne in gospodarske
integracije. Prvo obdobje bi se moralo za-
četi leta 1990 in bi moralo trajati vse do-
tlej, dokler se ne bi izpopolnil evropski va-
lutni sistem, katerega članice bi morale
postati tudi zadnje tri države, ki so izven
tega sistema, se pravi Velika Britanija, Gr-
čija in Portugalska. To obdobje bi se za-
ključilo, ko bi se dosegla stabilnost cen in
tečajev. V drugem obdobju bi morali izve-
sti reformo rimskih pogodb, pri čemer bi
osrednji organi Evropske skupnosti imeli
več izvršne oblasti, kar bi jim omogočilo,
da bi lahko izoblikovali skupno gospodar-
sko politiko in seveda sprejemali ustrezne
ukrepe. Posamezne države članice bi s tem
izgubile del lastne suverenosti. O vsebini

dalje na 2. strani ■

Novi evropski parlament in narodne manjšine

Deželni svetovalec Slovenske skupno-
sti Bojan Brezigar se je prejšnji teden
udeležil mednarodnega zasedanja pred-
stavnikov narodnih in jezikovnih manjšin,
ki je bil v mestu Leeuwarden na Nizozem-
skem. Ob tej priložnosti se je predstavnik
Slovenske skupnosti sestel tudi s predsed-
nikom Frizijske narodne stranke in z nje-
nim deželnim svetovalcem. Prvi je David
Bjlsma, drugi pa Roel Falkena. Med dalj-
šim pogovorom je deželni svetovalec Bre-
zigar izrazil zadovoljstvo nad izidom ev-
ropskih volitev, kar zadeva prisotnost pred-
stavnikov narodnih in jezikovnih manjšin
v novem evropskem parlamentu.

Ugotovljeno je namreč bilo, da ima
skupina Svobodna evropska zveza, ki jo
sestavljajo stranke jezikovnih manjšin, v
novem evropskem parlamentu pet poslan-
cev, in sicer enega več kot doslej. Izvolje-
ni so bili Flamec Vandemoelbrucke, Bask
Garajkoetxea, Korzičan Signoni, Irec B'a-
ney in Sardinec Melis. Vse kaže, da se bo

v skupino vključil tudi poslanec avtonomi-
stične stranke iz Andaluzije. Obstajajo to-
rej pogoji za nadaljevanje dela, ki ga je
začel poslanec Kuijpers, kateri žal ni bil
potrjen na zadnjih volitvah.

Predmet srečanja med Brezigarjem in
zgoraj omenjenimi predstavniki manjšin-
skih strank je bilo tudi vprašanje ura-
dnega vstopa Slovenske skupnosti v Sv-
obodno evropsko zvezo, s katero Slovenska
skupnost že vrsto let sodeluje kot opa-
vavec. Predstavniki frizijske stranke so iz-
javili, da bodo podprli prošnjo Slovenske
skupnosti za vstop v že omenjeno zvezo.

Med obiskom na Nizozemskem se je
svetovalec Bojan Brezigar dalj časa pogo-
varjal tudi z voditelji znanega frizijskega
raziskovalnega zavoda *Fryske Akademy*,
ki je eden najkvalitetnejših v Evropi na
manjšinskem področju. Predstavniki zavo-
da so poslancu Brezigarju natančno obraz-
ložili potek del v okviru načrta Mercator,

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 2. julija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Trnjulčica.« Radijska igra; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 »Prežganka« - antologija humorja Borisa Kobala in Sergeja Verča; 12.40 Godbe na pihala; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na počitnice; 15.30 Počitniški rendezvous; 17.00 Joško Lukeš: »Neverjetna zgodba«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 3. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: »Mal položi dar domu na oltar«; 9.15 Otroški kotichek: »Lov za ukradenimi milijoni«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Claude Debussy: Images; Prélude à l'après-midi d'un faune; La mer.; 12.00 Sonatina za glas in klavir v interpretaciji Adrijana Rustje; 12.40 Podhumški kvartet Kulturnega društva Peter Markovič iz Rožeka; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Beležka; 15.30 »Utrinki«; 16.00 In ti, kam pojdeš v soboto zvečer?; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 4. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 Otroški kotichek: »Lov za ukradenimi milijoni«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Barvne sintonije; 12.40 »Glas harmonike«; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Kresničke; 15.30 Premišljevanja za današnji čas; 16.00 »Kulturnopolitiki« v kuhinji; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 »Boginja iz Sosljanskega zaiiva«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 5. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Moja šola radiestezije in bioterapije; 12.40 Folklorna glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Beležka; 15.30 Iz zemlje gre v trto - o poeziji; 16.00 Pogled v restavratorsko delavnico; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Spomini Staneta Kavčiča; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 6. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Križem po svetu; 9.15 »Lov za ukradenimi milijoni«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Glasbeni portret Urbana Kodra; 12.40 Moški zbor Srečko Kosovel iz Ajdovščine; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Beležka; 15.30 »Utrinki«; 16.00 Koroški portreti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 7. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 V Evropi manjšin; 9.15 »Pravljica o črkah«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Film in njegova vloga v naši družbi; 12.40 Folklorna glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.45 Beležka; 15.30 O tolmačenju otroške risbe; 16.00 Koncert za srce in orkester; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 8. julija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.15 »Pravljica o črkah«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Poti, zanimivosti in lepote naše dežele; 12.40 Mladinski zbor Vesela pomlad z Opčin ob spremljavi tria Zvezde; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 O tolmačenju otroške risbe; 16.00 Med zemljo in sanjami; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Sonatina za glas in klavir; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Narodne manjšine v Evropi

Silvius Magnago, predsednik Južnotirolske ljudske stranke, je imel po avstrijski televiziji zanimiv intervju, v katerem je izrazil svoja stališča do južno-tirolskega problema, obširno pa se je dotaknil splošnega problema narodnostnih manjšin v Evropi. Glede Južnih Tirolcev je dejal, da bi mnogi med njimi radi živeli v matični domovini; to občutje je po njegovem zelo naravno, ne sme pa se ga prežemati z radikalizmom in ekstremizmom. Magnago je pristavil, da spreminjanje državnih meja sploh ne prihaja v poštev in da je zato govorjenje o morebitni priključitvi Južne Tirolske k Avstriji čista utopija. Priletni politični voditelj je naklonjen vstopu Avstrije v Evropsko gospodarsko skupnost, to dejstvo pa bi med drugim i-

melo za posledico, da bi bila meja med Avstrijo in Italijo manj zaznavna.

O evropskih manjšinah nasplošno pa je Silvius Magnago izjavil dobesedno tole:

»Etnične skupine je treba primerno zaščititi v evropskem kontekstu. Zgrešena politika do evropskih manjšin je često glavni povod za nerazumevanja in za sovraštvo med posameznimi državami, tako na Vzhodu kot na Zahodu. Čas je že — je dodal Magnago — da se spremeni miselnost, predvsem pa je že skrajni čas, da se neha gledati na narodne manjšine kot na tujek, ki moti in ki bi ga bilo treba zato spremeniti ali odstraniti. Nasprotno — je še izjavil Magnago — manjšine predstavljajo bogastvo in njih razvoj bi bilo treba dojemati v državnem interesu. Samo takšno pojmovanje lahko dovede do urejenosti v Evropi«. Potem pa je Magnago še dodal: »Manjšine niso nikoli dovolj zaščitene. Čimbolj jih zaščitijo, tem manjša je nevarnost, da bi se ozirale preko meja in bi tako postajale povod za konflikte. Vsako družbo je moč ocenjevati po tem, kako ščiti svoje manjšine«.

—o—

NOVICE

Tudi v Furlaniji Julijski krajini so bile v nedeljo, 25. t.m., volitve za novi deželni in vsedrjavni svet časnikarske zbornice. Med poklicnimi časnikarji sta bila izvoljena le Cesare Russo iz Vidma za deželni svet in Drago Legiša za vsedrjavni svet. Ostali kandidati niso prejeli zadostnega števila glasov, tako da so že razpisali ožje volitve za petek, 30. t.m., ko bo izvoljen, kdor bo prejel največ glasov. Za Legišo je šlo za potrditev, ker je v zadnjem mandatu že bil član vsedrjavnega sveta v Rimu. Bil je prvi slovenski časnikar v najvišjem stanovskem združenju časnikarjev v Italiji.

—o—

Poverjeni ministrski predsednik De Mita je po povratku iz Madrida začel z drugim krogom posvetov za sestavo nove vlade. De Mita se zavzema za obnovitev dosedanje vladne večine, medtem ko so socialisti, kot kaže, za vlado, ki naj temelji predvsem na zavezništvu med KD in socialisti.

Važen korak naprej...

■ nadaljevanje s 1. strani

te reforme bi morali razpravljati na posebni konferenci predstavnikov vseh vlad Dvanajsterice. Tretje obdobje bi moralo pomeniti popolno integracijo evropskih valut in bi se končalo z uvedbo enotne evropske valute. Osrednji organi Evropske gospodarske skupnosti bi v tem primeru lahko odločali o proračunih posameznih držav članic in o političnih ter finančnih vprašanjih.

Margareth Thatcher je v Madridu odločno nasprotovala takoimenovani »socialni listini«, se pravi statutu evropskih delavcev, s katerim pa so se strinjali predstavniki ostalih 11 držav članic, ki so pozvali Ministrski svet za socialne zadeve, naj v tej zvezi prouči poseben delovni načrt pred prihodnjim evropskim vrhom letos decembra v Strasbourgu.

NOVI EVROPSKI PARLAMENT IN NARODNE MANJŠINE

■ nadaljevanje s 1. strani

ki ga financira Evropska skupnost in ki med drugim predvideva ustanovitev središča za zbiranje podatkov o manj razširjenih jezikih. Slovenski predstavnik je proučil možnost, da bi pri tem načrtu sodeloval tudi Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI), za kar so sogovorniki pokazali veliko zanimanje.

Prvi kongres SDZ v Mariboru

V Mariboru je bil v soboto, 24. t.m., prvi kongres Slovenske demokratične zveze, ki je ena vodilnih alternativnih skupin in gibanj v Sloveniji. Dosedanji predsednik Dimitrij Rupel je v svojem poročilu predvsem poudaril, da si bo SDZ še dalje prizadevala za sodelovanje in povezavo med vsemi opozicijskimi silami v državi.

Udeležence kongresa so pozdravili predstavniki Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Zveze komunistov Slovenije, Socialdemokratske zveze, Slovenske kmečke zveze, Slovenske krščansko social-

ne zveze in drugi. Na kongresu so udeleženci pozorno poslušali izvajanja deželne tajnika Slovenske skupnosti iz Furlanije Julijske krajine Iva Jevnikarja, ki je med drugim poudaril, kako Slovenci v za-mejstvu pobilže spremljajo procese demokratizacije v matični domovini in računajo na solidarnost vsega slovenskega naroda pri svojem boju za obstanek ter za priznanje osnovnih narodnih pravic.

Za novega predsednika Slovenske demokratične zveze je bil izvoljen dr. Hubert Požarnik.

»POLITIČNI PLURALIZEM NI IZDAJSTVO SOCIALIZMA«

»Prehod v politični pluralizem in v tržno gospodarstvo nikakor ni izdajstvo socializma in niti ne mirnodobna kontrarevolucija«. Tako je rečeno v dolgem poročilu, ki ga je pred dnevi objavil centralni komite madžarske komunistične partije. Centralni komite madžarske partije odločno zavrača očitke, ki prihajajo od nekaterih političnih osebnosti in nekaterih tujih listov. Na Madžarskem se socializem lahko uveljavi s pomočjo novega gospodarskega in političnega modela, je še rečeno v poročilu, in madžarska komunistična partija ima za cilj uresničenje demokratičnega socializma, ustavne države in parlamentarne demokracije, ki naj temelji na večstrankarskem sistemu. Tržno gospodarstvo pa naj bo osnovano na odločilni vlogi javne lastnine. Madžarska združena socialistična stranka, se pravi komunistična partija, namerava nastopati kot politično gibanje, ki se zavzema za ureditev družbenih in gospodarskih problemov ter za razpis svobodnih volitev. Partija meni, da mora politična dejavnost biti rezultat široke razprave med predstavniki različnih političnih sredin.

BILI SO PRIPRAVLJENI NA BEG?

Velika sprememba v vrhovih kitajske komunistične partije: centralni komite je odstavil dosedanjega glavnega tajnika Zhao Ziyanga in je na njegovo mesto postavil Jiang Zemina. Ta je bil doslej partijski tajnik v Šangaju in velja za zvestega pristaša priletnega voditelja Deng Xiao Pinga. Odstranitev dosedanjega tajnika je bila že napovedana in pričakovana: Zhao Ziyang je bil tako kaznovan, ker je preveč odkrito podpiral protest študentov, obtožujejo pa ga tudi, da ni dovolj branil komunističnih idealov, ki jih vsebuje kitajska ustava.

Medtem pa je britanski list »Sunday Express« objavil presenetljivo zakulisno vest iz časa študentskih demonstracij. Na letališču v Pekingu je bilo v najbolj vročih dneh baje pripravljeno posebno letalo, s katerim bi Deng Xiao Ping in njegovi najzvestejši sodelavci pobegnili v tujino, če bi se demonstracije sprevrgle v zmagovit upor. Britanski list piše, da bi kitajsko vodstvo v takem primeru pobegnilo v Združene države ali v Sovjetsko zvezo. List zatrjuje, da ima te senzacionalne vesti iz dobrega vira.

BOJKOT SLOVENSkih KMETOV

V četrtek, 29. t.m., so slovenski kmetje izvedli bojkot oddaje mleka. Zamrznili so tudi prodajo živine za zakol. Za akcijo sta se odločili Slovenska kmečka zveza in Zveza slovenske kmečke mladine. Opozoriti želita na neenakopraven odnos do slovenskega kmetijstva v splošnem gospodarstvu. Za svoje pridelke zahtevajo kmetje tržne cene. Pri tem opozarjajo, da, recimo, prejme kmet komaj tretjino denarja, ki ga za liter mleka v trgovini odšteje kupec. Slovenska vlada je že sklenila, da bodo od naslednjega meseca vsak mesec usklajevali s proizvodnimi stroški, vendar kmečka zveza zahteva temeljno drugačen pristop do kmetijske politike.

Slovenska skupnost pozitivno ocenila izid evropskih volitev

Slovenska skupnost je na zasedanju svojega deželnega tajništva v Nabrežini pozitivno ocenila svoje volilne izide na evropskih volitvah v sklopu liste manjšin Federalizem. Kot je poudaril deželni tajnik Ivo Jevnikar, je lista v vsedravnem merilu napredovala v številu glasov (od 190.879 na 206.299) in potrdila enega izvoljenega evropskega poslanca, in sicer v sardinsko-sicilskem okrožju. Ker se za Ssk dajo evropske volitve primerjati le s prejšnjimi evropskimi oziroma s parlamentarnimi volitvami (vsakokrat je prišlo zadnja leta do novega volilnega znaka in do običajnih trendov in pritiskov na volilni zbor), je tudi rezultat v deželnem merilu dober (7.885 glasov ali 1%, na zadnjih evropskih 0,9%, na zadnjih parlamentarnih 0,7%). Žal se je delež furlanskih glasov na listi manjšin izredno znižal. Zelo dobro so se uveljavili slovenski kandidati, ki jih je predlagala Ssk: pisatelj Boris Pahor je v

okrožju prejel 3.138 preferenc in je bil v Trstu in Gorici najbolj voljeni slovenski kandidat. Prof. Andrej Bratuž je prejel v okrožju 1.881 preferenc. V severozahodnem okrožju sta prejela Marija Ferletič 235 in dr. Vinko Milič 57 preferenc. Na otokih je prof. Andrej Bratuž prejel 161 preferenc, v južni Italiji pa prof. Albin Sirk 259 preferenc. Za srednjo Italijo še ni bilo mogoče prejeti dokončnih izidov o preferencah, a jih je tudi tam nekaj deset. Ssk se je namreč s svojim glasilom obrnila tudi na lepo število slovenskih izseljencev po Italiji s prošnjo, naj podprejo listo manjšin in s tem tudi prizadevanja Slovencev v Furlaniji - Julijski krajini.

Pokrajinski tajnik Ssk za Tržaško Mirro Oppelt je poročal o izidih v pokrajinskem merilu, pri čemer je posebno pozornost posvetil občinam, kjer bodo prihodnje leto upravne volitve. Podobno je za

dalje na 4. strani ■

Ekološka katastrofa v ZDA

Obalam Združenih držav grozi ekološka katastrofa. V morje se je namreč skupno zlilo približno 9 milijonov in pol litrov goriva. Najhuje je pred obalami Rhode Islanda in New Porta, to je znanega letovišarskega kraja, ki je središče slavne jadrane prireditve America's Cup. Iz grške petrolejske ladje World Prodigy, ki je pred dnevi nasedla na čeri, uhaja namreč še vedno surova nafta, čeprav je tehnikom in civilni zaščiti prav kmalu uspelo, da so začeli prazniti cisterne, v katerih je še 20 milijonov litrov goriva. Ogromni oljni madež, ki je pri tem nastal, se sedaj pomika proti severovzhodnim obalam Združenih držav. To pa še ni dovolj: nekaj sto kilometrov v smeri proti jugu je v vodah reke Delaware nasedla urugvajska cisternska

ladja, ki je prevažala 68 milijonov litrov industrijskega goriva. Iz nje so iztekli trije milijoni litrov.

Da bo slika popolnejša, moramo omeniti še nesrečo, ki se je pripetila pred obalami Texasa, kjer je iz nekega rečnega plovila, ki je trčilo v manjšo trgovinsko ladjo, izteklo 900.000 litrov nafte. V kratkih časovnih presledkih je tako prišlo do trojne nezgode, ki je močno obremenila tamkajšnje vodno površino. To se je pripetilo slabe tri mesece po katastrofalnem dogodku v vodah Aljaske, kjer je letošnjega 24. marca iz petrolejske ladje Exxon Valdez izteklo 42 milijonov ton surove nafte in sejalo smrt med dragoceno arktično favno ter morda nepopravljivo ogrozilo ekološko ravnovesje.

Preganjana makedonska manjšina v Grčiji

V Skopju so se sestali predstavniki osrednjega organizacijskega odbora za človekove pravice Makedoncev, zastopniki njihovih izseljenskih organizacij v Avstraliji ter Kanadi in predstavniki mednarodnih organizacij za zaščito in spoštovanje človekovih pravic, ki imajo svoje sedeže v Ženevi, Bruslju in Strassburgu. Prvič se je po 40 letih obstoja teh vseevropskih organizacij zgodilo, da se je sprožilo vprašanje spoštovanja pravic makedonske manjšine v Grčiji v prisotnosti visokih predstavnikov Združenih narodov, Evropskega parlamenta in Evropskega sveta za spoštovanje človekovih pravic.

Med pogovori sta bili poudarjeni predvsem diskriminacijska politika in praksa grške države na škodo makedonske manjšine. S tem se očitno kršijo splošno priznana načela o zaščiti človekovih pravic na

rodnostnih skupnosti, ki jih predvidevajo resolucije Združenih narodov in evropske konvencije, katerih podpisnica je tudi Grčija. Predstavniki mednarodnih organizacij so bili presenečeni nad vsebino predloženih listin in dokazov, iz katerih je razvidno, da se trajno kršijo človekove pravice, kar zadeva predvsem pravico do izobraževanja v materinem jeziku, pravice na verskem področju kot tudi pravica do izselitve iz Grčije. Dejstvo, da v Grčiji obstaja odbor za zaščito pravic makedonske manjšine, pa dokazuje, da je asimilacijska politika grške vlade dosegla neuspeh, oziroma, da se je v sami Grčiji okrepila zavest, da je treba spoštovati človekove pravice, saj pripadniki makedonske manjšine želijo le, da Grčija spoštuje njihove osnovne pravice, ker so prepričani, da manjšine predstavljajo bogastvo za celotno družbo.

Razstava vin v Nabrežini

V petek, 30. junija, bo ob 18.30 v Nabrežini otvoritev »Razstave in pokušnje domačih vin«. Razstavo bo popestril kulturni program. V petek bo ob 19. uri koncert Godbenega društva Nabrežina, ob 20. uri pa bo nastopila plesna skupina iz Ilirske Bistrice. V soboto se bo začel ob 9. uri mednarodni balinarski turnir, ob 18.30 bo nastopila godba na pihala »Naša Sloga« iz Babičev (Buje). V nedeljo bo ob 18.30 nastopilo Godbeno društvo Nabrežina, nato plesna skupina iz Ločnika (Danzerini di Lucinico). Ob 21. uri bo že tradicionalna tombola. Vse tri večere bo na sporedu ples s različnimi ansambli.

Kulturna in športna društva iz devinsko nabrežinske občine bodo poskrbela za postrežbo z različnimi specialitetami.

—o—

V noči med ponedeljkom in torkom je na vlak, ki je vozil na progi Hangzhou - Šangaj eksplodiral pekleni stroj. Življenje je izgubilo 24 potnikov.

Ssk pozitivno ocenila...

■ nadaljevanje s 3. strani

Goriško poročal deželni predsednik Ssk Marjan Terpin.

V razpravi, v katero so posegli predsednik deželnega nadzornega odbora dr. Drago Legiša, podtajnik dr. Rafko Dolhar, tajnik Mladinske sekcije Damjan Terpin in člani tajništva Marjan Breščak, Damjan Paulin, Branko Černic ter še Antek Terčon in dr. Lojze Tul, so prisotni analizirali potek volilne kampanje in izide. Ugotovili so izredno razpršitev slovenskih glasov in kritično ocenili stališča, ki so v slovenskem okolju zapostavljala nastop Ssk, čeprav je šlo za vsedrjavno afirmacijo slovenske prisotnosti. Zadovoljstvo je bilo izraženo, ker ni bil izvoljen skupni kandidat Liste za Trst in socialistov odv. Camber, ki je svojo volilno kampanjo ob soglasju obeh strank osnoval na nasprotovanju temeljnim zahtevam slovenske manjšine.

Slovenska skupnost je izrazila zahvalo kandidatom, aktivistom in sredstvom množičnega obveščanja za opravljeno delo v težavni volilni kampanji.

Zborovska revija »Pesem v zalivu« v Devinu

»Sredi silovitega neurja izreden pevski dogodek v telovadnici devinske osnovne šole«. Tako bi lahko na kratko strnili poročilo o zborovski reviji »Pesem v zalivu«, ki sta jo v petek, 23. t.m., priredila v Devinu domača pevska zbor Fantje izpod Grmade in Dekliški zbor Devin. Pokroviteljstvo nad pobudo je sprejela občina Devin - Nabrežina. Organizatorji so sicer do zadnjega upali, da jim bo uspelo revijo prirediti pred devinsko cerkvijo, vendar se je vreme v petek zvečer tako skazilo, da so se nujno morali preseliti v osnovno šolo. Selitev je seveda povzročila manjši zastoj, ki pa so ga številni prisotni sprejeli z razumevanjem. Po uvodni Zdravljici, ki sta jo zapela v mešani zasedbi prireditelja revije, je prisotne v imenu zborov pozdravil Marko Tavčar, odbornica za kulturo devinsko - nabrežinske občine, prof. Marinka Terčon pa je izrazila veselje, da pomeni ta revija že nekakšno utrditev pevskega srečanja, ki ga je občina priredila pred dvema letoma v Devinu. Poudarila je nato misel, da bi ta pobuda postala nekakšno tradicionalno srečanje pevskega zborov, ki delujejo ob obali, v znamenju sožitja in razumevanja med različnimi kulturami.

Spored se je začel z nastopom mešane pevskega zbora »Milan Pertot« iz Barkovelj, ki ga vodi Aleksandra Pertot. Pevski sestoj je tudi s svojim devinskim nastopom potrdil, da spada med najboljše zamejske pevske zборе.

Sledil je nastop moškega zbora »Ernes Grion« iz Tržiča. Ta zbor vodi Francesco Fragiaco. Predstavil se je z učinkovitim sporedom bolj ali manj znanih italijanskih zborovskih pesmi, med katerimi sta bila venček tržaških in »Kolo«.

Spored je zaključil mešani pevski zbor »Obala« iz Kopra, ki ga vodi Mirko Slosar. Izvajal je izredno zanimiv, zahteven spored. Začel je s sodobno priredbo istrske ljudske Ča je more, kot jo je uglasbil Ivan Ronjgov, sredi njihovega nastopa pa je nenadoma zmanjkalo električnega toka, tako da je bil dirigent Slosar prisiljen, da je nadaljeval spored tako, da je dirigiral s po-

močjo cigaretne gorke. Zaradi teme in silovitega neurja sta mogoče prav zato še posebej učinkovali Thomsonova Alleluia in Schafferjeva skladba »Epitaph for Moonlight«. Zbor »Obala« je po uradnem in napovedanem delu sporeda zapel še tri slovenske ljudske pesmi. Vse so doživele zelo topel sprejem med občinstvom. Za konec pa je tudi »Obala« zapela Premrlovo »Zdravljico«. Zbrano občinstvo jo je poslušalo stoje in se tako, ob lepih mislih, ki so izražene v tej pesmi, poslavljalo od tega devinskega pevskega večera.

Spored sta povezovala Gregor Pertot, v slovenščini, v italijanščini pa Angelica Guidi. Večer se je nato nadaljeval ob veseli pesmi na sedežu devinskih zborov, kjer je g. Mario Kralj, ob pomoči članic dekliškega zbora, pripravil pravo »ohcet«, kot so povedali prireditelji.

NOVICE

ČEŠKOSLOVAŠKI IDEOLOG

Jan Fojtik, ki v vodstvu češkoslovaške komunistične partije odgovarja za ideološka vprašanja, je ostro grajal proces reform na Madžarskem in je vse resnične socialistične sile posvaril pred nevarnostjo nacionalizma in protirevolucionarnih teženj. O njegovih izvajanjih piše glasilo češkoslovaške komunistične partije »Rude Pravo«. »Sovražniki socializma in protirevolucionarji v mnogih primerih trdijo, da se borijo za socialistično prenavo. To se med drugim dogaja na Madžarskem. Pogrebne svečanosti za nekdanjim madžarskim ministrskim predsednikom Nagyjem pomenijo za nekatere zahodne sile tudi pogrebne svečanosti za socializem na Madžarskem«, je dejal češkoslovaški komunistični ideolog. Za takšne razmere ni odgovorna samo zahodna propaganda, temveč so za razvoj dogodkov odgovorna tudi protislovja v nekaterih državah Varšavskega pakta. V tej zvezi je Fojtik omenil Praško pomlad in komentarje v zvezi s sovjetsko vojaško intervencijo na Češkoslovaškem leta 1968. Na koncu se je Fojtik zavzel za mobilizacijo tistih sil na Madžarskem, ki so zares zveste socializmu in se zavzemajo za boj proti nacionalizmu in protirevolucionarni ideologiji.

KONFERENCA NEUVRŠČENIH

V Palači miru v Haagu na Nizozemskem je bila ta teden ministrska konferenca 102 neuvrščenih držav. Ob 90-letnici prve svetovne konference o miru in mednarodnem pravu v Haagu so udeleženci razpravljali o uveljavljanju načel Združenih narodov in mednarodnih pogodb o krepitvi miru, o razoroževanju in o opuščanju nasilja pri reševanju konfliktov. Udeleženci so razpravljali še o boljšem gospodarskem in ekološkem sodelovanju med razviti državami in državami v razvoju, o spoštovanju človekovih pravic in o odpravljanju rasizma ter ostankov kolonializma.

P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznovrstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

PROSTOR MLADIH

Nekaj misli o skavtizmu

»Skavtizma oziroma njegovega bistva ne moremo opisati v enem članku, knjigi ali predavanju«, je pred šestdesetimi leti zapisal ustanovitelj skavtskega gibanja Robert Baden Powell, ki ga skavti »poznajo« kar s kraticami B.P., vendar menim, da poznavanje zgodovine tega gibanja lahko pomaga k razumevanju uspeha te vzgojne metode ter, nenazadnje, k razumevanju mladih v plavem kroju, ki jih boste lahko tudi letos srečali po slovenskih gozdovih, gorskih poteh, kočah ali pa v kaki okrepčevalnici...

Robert Stephenson Smyth Baden Powell se je rodil 22. februarja 1857 v Londonu in je kljub ekonomskim težavam družine preživel srečno otroštvo, v neposrednem stiku z naravo, v neposrednem odkrivanju njenih lepot in zakonitosti.

Po končani višji šoli je izbral vojaški poklic in odšel v Indijo ter Južno Afriko, kjer je lahko spoznal še drugačne kulture ter si pridobil velik ugled ne le kot vojak, temveč tudi kotavec ter človek.

Njegovo knjigo »Aids to scouting« (Pomoč v ogledništvu) je kmalu postala uspešnica. Zanimivo pa je bilo dejstvo, da so prav mladi najraje segali po omenjeni knjigi, ki je kaj kmalu postala tudi šolsko čtivo. Baden Powell se je po povratku v Anglijo (1901) odločil, da se bo posvetil vzgoji mladih, oziroma da jim bo posredoval nekaj življenjskih izkušenj, skratka nekaj, kar je v tedanji šoli manjkalo. Šola je takrat dobesedno zatirala otrokov naravni značaj (bičanje oz. klečanje so v Angliji uporabljali kot »vzgojno metodo«), ni pa vzgajala oz. oblikovala dovršene osebe oz. osebnosti. B.P. se je zavedal, da se stvari morajo spremeniti, zato je prebral celo vrsto pedagoških del, od antičnih do sodobnih. Na podlagi raznovrstnih teorij ter lastne »prakse« je leta 1907 preizkusil svoja spoznanja na petnajstdnevem taboru na otoku Brownsea, naslednjega leta je začel izhajati v petnajstdnevni snopični priročnik »Scouting for boys«, katerega slovenski prevod, ki je izšel v Ljubljani leta 1932, se glasi kar »Skavt«.

V njem je na zanimiv ter privlačen način prikazal nov način vzgoje mladega človeka. Igra je pri B.P. sredstvo za doseg višjega cilja, t.j. za vsestransko izoblikovanje osebnosti mladega človeka. V tem procesu ima vera (katerakoli vera) važno mesto. V prej omenjeni knjigi »Skavt« lahko o veri beremo naslednje misli: »Organi-

zacija, kot je naša, bi izgubila svoj smoter, ako ne bi podajala svojim članom nekaj znanja o veri... Stališče do verskih obredov, zavzeto v tej knjigi, je namenoma zelo široko, da bi se pustila prosta roka organizacijam in enotam, ki se z njimi bavijo, da bi o tem predmetu izdajale svoje lastne predpise... Stari vitezi niso Boga častili samo v cerkvi, pač pa so občudovali njegovo delo v njegovih tvorbah, v živalih, rastlinah in v pokrajini. In tako je tudi z irovnimi skavti današnjih dni; povsod, kamorkoli gredo, imajo radost nad gozdom, gorami in travniki. Radi opazujejo živali in čudesa cvetic in rastlin. Nihče ni mnogo vreden, ki ne veruje v Boga in se ne ravna po njegovih zapovedih. Zato ima vsak skavt vero.«

Iz omenjenih misli lahko spoznamo, da je vera za B.P. ter skavte del vzgoje oz. človeka, nenazadnje pa, da je njegova vizija vere vse prej kot toga ter dogmatična: tudi v verskem momentu vzgoje se B.P. približuje, vsaj kar se oblike tiče, potrebi ter zahtevi mladega človeka.

Mlad človek je v skavtizmu subjekt. Njegova vzgoja poteka preko takoimenovane samovzgoje, kar pomeni, da mlad aktivno sodeluje pri

procesu vzgajanja. V veliki igri skavtizma si mlad človek pridobi mnogo izkušenj, bolje spozna sebe in bližnje, navadi se torej živeti v neki širši skupnosti, na čisto avtonomen način.

Prav zaradi vsega omenjenega je skavtizem postal kmalu mednarodni pojav. V petinosemdesetih letih obstoja skavtske organizacije je okoli 250.000.000 skavtov obljubilo zvestobo skavtskim zakonom. Med temi so všteti tudi slovenski skavtje, ki so se prvič pojavili v Ljubljani leta 1922, po vojni pa v zamejstvu, in sicer v Trstu, Gorici ter na Koroškem.

Ah, še to: letos lahko srečate tržaške skavte in skavtinje v naslednjih krajih (oz. taborih): od 9. do 19. julija se bodo starejši skavti, po »skavtsko« novinci roverji in novinke popotnice ter njihovi učitelji podali na potovalni tabor, katerega stalni del bo v Logu pod Mangartom, kjer bosta še dva tabora, in sicer tabor izvidnikov in vodnic (t.j. srednje starostne stopnje) od 19. julija do 2. avgusta, na istem prostoru pa bodo od 2. do 12. avgusta taborili najmlajši člani organizacije, t.i. volčiči in veverice.

Od 17. do 31. julija bo v Novi Štifti pri Sodražici na Dolenjskem drugi tabor izvidnikov in vodnic, nekateri vodi pa se bodo udeležili mednarodnega tabora »Alijamboree« v Valcellini pri Pordenonu.

Skratka, ponovno se obeta zanimivo skavtsko poletje pod šotori.

Peter Rustja

Po mnogih letih spet slovenski novomašnik na Goriškem

Po enajstih letih je dobila goriška nadškofija novega domačega slovenskega duhovnika. V oglejski baziliki je nadškof Bommarco v nedeljo, 25. t.m., posvetil 25-letnega Karla Bolčina iz Gorice. Za to priložnost se je v starodavni cerkvi zbrala ogromna množica, v kateri so prevladovali slovenski verniki, ki so hoteli izpričati svoje veselje nad tem dogodkom. Veliko je bilo tudi slovenskih skavtov, saj je Bolčina zrasel med njimi. Peli so in prinesli k oltarju darove. Novomašnikova družina je darovala mašni plašč. Ob nadškofu je sodelovalo veliko slovenskih, furlanskih in italijanskih duhovnikov, najbližje oltarju pa so bili vodja slovenske župnije pri Svetem Ivanu v Gorici prof. Cvetko Žbogar,

škofov vikar dr. Oskar Simčič in števerjanski župnik Lazar. V Števerjanu je namreč sedanji novomašnik delal že kot diakon.

Bogoslužje je potekalo v slovenščini, italijanščini in latinščini. Nadškof je pridigal italijansko in slovensko. Sodelovali so vsi diakoni iz Slovenije, razen mariborskih, pel pa je doberdobski cerkveni zbor pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča, ki je izvedel več skladb iz vzhodnega bogoslužja.

Karlo Bolčina bo pel svojo novo mašo v nedeljo, 9. julija, v goriški stolnici. Novomašni pridigar mu bo koprski škof Metod Pirih. Združena zbor iz Števerjana in Lojze Bratuž pa bosta poskrbela za krstno izvedbo maše Stanka Jericija. Ponovitev nove maše bo 16. julija v Števerjanu, ko bodo obhajali v župnji sopraznik svetega Mohorja.

Vseh slovenskih novomašnikov je letos 34. Posvečeni so bili na praznik sv. Petra in Pavla. V koprski škofiji so trije novomašniki, ki so bili posvečeni na Sveti gori, in sicer 25-letni Milan Pregelj, ki bo pel novo mašo na Colu 9. julija, 25-letni Božo Rustja, ki bo imel novo mašo v nedeljo v Kamnjah, in 26-letni Stanko Šemrl, ki bo daroval novo mašo v nedeljo v Črnem vrhu nad Idrijo.

Dne 26. t.m. je bila v Trstu molitev za duhovniške poklice v škedenjski cerkvi. Tamkajšnji slovenski dušni pastir Dušan Jakomin je obhajal 40-letnico mašniškega posvečenja. Govoril je koprski generalni vikar Podberšič, peli pa so združeni pevski zbori pod vodstvom Tomaža Simčiča.

Glasilo »Knjiga« o Primorskem slovenskem biografskem leksikonu

V Glasilu slovenskih založnikov Knjiga, št. 1-2, ki je po pošti prispela v Trst le pred nekaj dnevi, smo med drugimi članki opazili zelo pozitivno napisan sestavek o Primorskem slovenskem biografskem leksikonu. Avtor I.G. (Igor Gedrih) opozarja bralce, da je »Pred kratkim prišel na trg 14. snopič z gesli od Sedeja do Suhadolca, kar govori, da se delo bliža koncu. Naj bodo razlogi taki ali drugačni, toda to, da je Primorski slovenski biografski leksikon s svojimi snopiči malone petnajst let v javnosti, a matična javnost do sedaj skoraj ni vedela zanj, je le čudno.

Vsakomur je na voljo kritična beseda, toda zamolk natiskovanja leksikona posebnega pomena ni na mestu. Kakor koli že, zdaj so se odprle možnosti za nakup Primorskega slovenskega biografskega leksikona tudi pri nas. V Ljubljani ima ADIT (Kardeljeva 8) zastopstvo za zamejski tisk in odobrenje, da lahko uvozi goriški leksikon.«

Gre za lepo novo priznanje temu leksikonu in prof. Martinu Jevnikarju, ki ga urejuje, ter seveda Goriški Mohorjevi družbi, ki to pomembno leksikografsko delo izdaja.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Umrl je dolgoletni prvak dunajske državne Opere Anton Dermota

V četrtek, 22. t. m., je v starosti 79 let umrl na Dunaju operni in koncertni pevec ter dolgoletni prvak dunajske državne Opere Anton Dermota. Rodil se je leta 1910 v Kropi. Kompozicijo in orgelsko glasbo je študiral na ljubljanskem konservatoriju, že leta 1934 je odšel na Dunaj, kjer je dve leti kasneje postal član državne Opere. Zaslovel je še zlasti kot eden glavnih članov Mozartovega ansambla. Leta 1960 je postal častni član Združenja solistov dunajske Opere. Od leta 1965 pa je bil redni profesor na dunajski visoki glasbeni šoli.

Do zadnjega se je Anton Dermota udeleževal kulturnega življenja na Dunaju živečih Slovencev. Marjan Zlobec je napisal v Delu, da se je Dermota iz skromnega fantiča iz Kroke povzpел med prvake dunajske državne Opere, ljubljence opernega in koncertnega občinstva, zlatnega in cenjenega sodelavca najslavnejših dirigentov, režiserjev, pa tudi skladateljev. Že leta 1936 sta ga Arturo Toscanini in Bruno Walter povabila na salzburške poletne prireditve. S Toscanini'em je pel v Wagnerjevih Moistrih pevcih nürnbërških, pod vodstvom Walterja pa v Wagnerjevem Tristanu in Izoldi. V državni Operi na Dunaju je debitiral kot Don Ottavio v Mozartovem Don Giovanniju. Pozneje je v isti vlogi posnel plošče z dirigentom Fürtwänglerjem in Krivsom. Anton Dermota je samo v Mozartovem Don Giovanniju pel nad 100-krat. V Beethov-

novem Fideliju je v državni Operi pel na prvi slavnostni predstavi 5. novembra 1955, ko so v vojni požgano stavbo ponovno usposobili. Dermota je gostoval v vseh najpomembnejših opernih hišah na svetu, od Metropolitanske opere do milanske Scalle in Covent Gardna.

—o—

V ŠKEDNJU SO PREDSTAVILI NOVO PESMARICO

V dvorani Kulturnega društva »Ivan Grbec« v Škednju so v četrtek, 22. t. m., predstavili novo pesmarico, ki jo je sestavil in napisal znani zborovodja in glasbeni pedagog Ignacij Ota, izdala pa Zveza slovenskih kulturnih društev. Pesmarica je namenjena ženskim pevskim zborom. Predstavil jo je Bogdan Kralj, tudi sam pevovodja in profesor klavirja pri Glasbeni Matici v Trstu. Poudaril je, da je Ota izdajo te pesmarice, v kateri je 12 pesmi, od katerih pet izvornih skladb Ignacija Ote samega, naredil veliko uslugo za vse dekliske in ženske sestoje pri nas, saj doslej zanje ni bilo veliko notografskega izbora.

Zelo domiselno so pobudniki predstavitve poskrbeli, da so vrsto teh pesmi zapel članice ženskega zbora »Ivan Grbec«, ki jih vodi Boža Hrvatič. V prvem delu sporeda je pevski zbor predstavil vrsto skladb raznih avtorjev. Kot prvo so zapel »Zdravljico« Maksa Pirnika, sledile pa so skladbe Mokranjca, Simonitija, Kuharja, Bučarja in drugih. V drugem delu pa so škedenjske pevke izvajale izbor iz nove pesmarice, ki se bo gotovo uveljavila med našimi ženskimi in dekliskimi pevskimi sestoji.

**Beri - širi - podpiraj
»NOVI LIST«**

»Jambor« je spet med nami

Išla je dvojna (sedma in osma) številka glasila tržaških skavtinj in skavtov »Jambor«. Glasilo je letos že v 18. letu izhajanja. Posvečeno je v glavnem poročanju o notranjem delovanju skavtske organizacije, ki je zelo pomembna v okviru organiziranega delovanja slovenske mladine na Tržaškem in na Goriškem.

V literarnem delu se nadaljuje skavtsko fantastična zgodba »Pomladni sprehod na Venero«. Kot običajno tudi zadnja številka Jambora objavlja versko premišljevanje. Zanimiv je opis letošnjega jurjevanja tržaških skavtinj in skavtov v Trebčah, kjer je bilo 40 novih obljub. V rubriki »Skavtizem po svetu« je omenjena 30-letnica slovenskih koroških skavtov. Predstavnštvo koroških skavtov se je udeležilo sestanka slovenskih skavtov v Gorici, na katerem so razpravljali o skupnih pobudah in o četrtem slovenskem zamejskem Jamboreju, ki bo julija prihodnjega leta.

Omenjen je nadalje preporod skavtizma na Madžarskem, kjer je bila skavtska organizacija

razpuščena leta 1947. V Budimpešti si je razstavo o skavtizmu ogledalo 35 tisoč oseb. Pobudo je pohvalil partijski voditelj Grosz, ki je bil tudi sam nekoč skavt. Iz »Plamena« je ponatisnjen prispevek Zive Drole o seminarju vodilnih taboriških organizacij iz Jugoslavije, ki je bil novembra v Postojni, na katerem je bilo tudi načeto vprašanje o vključevanju tabornikov v svetovno skavtsko organizacijo.

Pred letošnjimi tabori slovenskih tržaških skavtinj in skavtov je v Jamboru objavljena raziskava iz potovalnega tabora po Režiji, ki je bil leta 1986. Med ostalimi prispevki naj omenimo poročanje o takoimenovanem chalengu ali izzivu, popotovanju roverjev in popotnic v neznanu, ki je bilo letos na območju Krmina.

V »Jamboru« je tudi poročilo o skavtiadi, katere so se v Nabrežini udeležili izvidniki in vodnice iz Trsta in Gorice, in vest, da je tržaški škof Bellomi sprejel novi statut in potrdil g. Toneta Bedenčiča za škofijskega asistenta v tržaški pokrajini.

Knjiga Ada Konta

Pokojnine in socialno skrbstvo — to je naslov knjige, ki je pred nedavnim izšla v Čedadu. Pisana je v italijanskem jeziku, pripravil pa jo je beneški rojak Ado Kont, ravnatelj patronata INAC za čedajsko okrožje. V knjigi so zbrane vse skrbstvene in pokojninske konvencije, ki jih je Italija sklenila z evropskimi in neevropskimi državami. Izbor je zelo pregleden, razdeljen pa je v dva dela. Glavni del je posvečen pokojninskim konvencijam. Z njim se bodo s pridom okristili izseljenci. To je upoštevala tudi dežela, ki je odkupila 2 tisoč izvodov prav za zdomce in izseljence. Prvi del knjige pa obravnava socialno skrbstvo in zanima vse. Aktualen je še zlasti v počitniškem razdobju, saj vsebuje koristne napotke za tiste, ki bodo preživeli dopust v tujini ali pa se podali na obisk k sorodnikom v tuje države.

Kakšno kulturo potrebujemo?

Kadar se dežela znajde v primežu gospodarske krize, podprte z vrtoglavo inflacijo, vsi brezglavo iščejo izhod iz nezavidljivega položaja. Z drugimi besedami: vsi zategujejo pasove in načrtujejo zmanjšanje takoimenovanih neprodukcijstroskov. Praviloma je prva na udaru kulturna dejavnost. Jugoslovanska pot iz krize žal potrjuje to pravilo.

Masovna kultura, ki smo jo domala štirideset let izvajali po sovjetskem vzorcu »proletkult«, se je znašla v hudih težavah. Osveščeni delavci se sprašujejo, ali je takšna kultura sploh potrebna. Parole, ki so razglašale, da mora biti vsak delavec pesnik in umetnik, da je človek naše največje bogastvo, da vsak posameznik odloča o vsem, čeprav ni odločal o ničemer, so se povsem diskreditirale. S čim naj bi nadomestili te votle parole, kajti na dlani je, da nam je kultura vedno potrebna, če hočemo vstopiti v Evropo četrdesetih let.

Sindikalni delavci v tovarni Gorenje so na okrogli mizi, ki je obravnavala kulturno problematiko, prišli do naslednjih sklepov: kulturna dejavnost nam ni potrebna. Tovarna je pač zato, da v njej delamo in ne igramo, sindikat pa zato, da poskrbi za dobro plačo in za to, da delavci pri svojem delu niso moteni. To so pogoji za gospodarsko uspešno družbo. Povedano drugače: kulturna dejavnost je potrebna le pogojno, z ničemer ne sme motiti delovnega procesa, ne sme vznemirjati, biti v napoto večji produktivnosti, biti mora v funkciji produkcije in ekonomske uspešnosti.

Navedeni sklepi očitno kažejo, da gremo zdaj v drugo skrajnost. Bolj razvite družbe so že zdavnaj dognale, da je tudi delavcem potrebna kultura, in sicer prav provokativna kultura.

Zarko Petan

Novi knjigi

Založniška hiša Hitzeroth iz Marburga v Zvezi ni republiki Nemčiji in Mohorjeva založba iz Celovca bosta v kratkem izdali antologijo o simpoziju, ki je bil predlanskim v Marburgu ob Lani z naslovom »Dnevi slovenske koroške literature«. V antologiji bodo objavljeni referati kot tudi dela Gustava Januša, Florjana Lipuša, Andreja Kokota in Karla Smolleta.

Septembra bo v založbi Edition Atelier na Dunaju izšla pesniška zbirka Janka Ferka. Zbirka je trojezična in jo bo založila ameriška založba Ariadne Press iz Riversideja v Kaliforniji.

Manjšine za jutrišnjo Evropo

(Deklaracija mednarodne znanstvene konference v Ljubljani)

Zadnja številka štirinajst dnevnika »Nasi razgledi« objavljala med drugim deklaracijo, ki se neposredno tiče narodnih manjšin in ki jo zaradi važnosti objavljamo v celoti.

(Ured.)

Udeleženci mednarodne znanstvene konference »Minorities for Europe of Tomorrow«, ki je bila v poslopiju Mednarodnega centra za dežele v razvoju v Ljubljani 8. in 9. junija 1989, so sprejeli naslednjo deklaracijo:

Prepričani, da obstoj nacionalnih manjšin ter regionalnih in manjšinskih jezikov predstavlja integralni del kulturne dediščine Evrope,

prepričani, da je za graditev miru in harmonije med narodi nujna strpnost in spoštovanje jezikovnih in kulturnih razlik,

sklicujoč se na določbe o pravicah pripadnikov manjšin v mednarodnopравниh instrumentih in dokumentih o človekovih pravicah in rasni diskriminaciji, sprejetih v okviru ZN ter na regionalni in bilateralni ravni,

poudarjajoč pomen Evropske konvencije o človekovih pravicah,

upoštevajoč zlasti pomen Evropske listine o regionalnih in manjšinskih jezikih, ki jo je sprejela Stalna konferenca lokalnih in regionalnih oblasti in Parlamentarna skupščina Sveta Evrope,

pozdravljajoč očitno podporo ustanov Evropske skupnosti regionalnim in manjšinskih jezikom, izraženi predvsem s sprejetjem Arfejevih resolucij leta 1981 in 1983 ter Kuijpersove resolucije 1987. leta v Evropskem parlamentu,

upoštevajoč izkušnje evropskih držav, ki želijo tako prispevati k utrjevanju miru in prijateljskega sodelovanja med evropskimi narodi, državami in regijami,

udeleženci posvetovanja predlagajo, da se pri oblikovanju prihodnjih splošnih evropskih mednarodnopравниh standardov o pravicah manjšin, ki bi morali biti minimalna osnova za urejanje njihovega položaja z notranjimi pravnimi predpisi in drugimi ukrepi držav, upoštevajo tudi naslednja načela:

I.

1. Pripadniki manjšin imajo pravico do svobodnega mišljenja, v skladu s svojim filozofskim, političnim, verskim in drugim prepričanjem. Manjšina mora v državi, kjer živi, svobodno sodelovati pri odločanju na vseh ravneh, in to neposredno ali prek svojih predstavnikov, o vprašanjih, ki se nanašajo na njeno življenje in razvoj. In obratno, širša skupnost ne more prisiliti manjšine, da le-ta sprejme njene politične, kulturne in splošne civilizacijske standarde, ki so bili sprejeti na podlagi odločanja večine.

2. Procesi demokratične integracije večnacionalne družbe morajo temeljiti na povezovanju dejanskih socio-političnih in etnično-kulturnih interesov narodov in nacionalnih ter drugih manjšin, ki v njej živijo.

3. V večnacionalni družbi oziroma družbi z več kulturami se morajo odločitve sprejemati na podlagi popolne enakosti in svobode odločanja vseh nacionalnih, kulturnih in drugih subjektov v teh družbah.

Osnova za odločanje so politične, ekonomske, nacionalno-kulturne ter druge pravice in opredelitve posameznikov - občanov. S tem namenom mora država zagotoviti resnično uživanje in sodno varstvo vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Država mora zato dosledno izvajati vse določbe mednarodnih instrumentov s tega področja, h katerim je pristopila.

S političnim sistemom mora biti vsakemu občanu omogočeno, da svobodno izraža svoje mnenje in se združuje z drugimi, da bi tako uresničeval svoje pravice in sodeloval v procesih odločanja. Te pravice se načeloma uresničujejo na dva med seboj povezana načina: prvič, prek političnih, socialnih in drugih organizacij, in drugič, prek predstavniških teles, ustanovljenih na etnični podlagi, ko se odloča o stvareh, ki se nanašajo na etnično identiteto. Soglasje narodov in nacionalnih manjšin je potrebno pri odločanju o vprašanjih, ki bi lahko ogrozila njihov etnični obstoj ter socialno-ekonomske in politično-organizacijske osnove, na katerih le-ta temelji, oziroma če bi s tem postali vprašljivi pogoji, na podlagi katerih so se združili v skupno državo.

4. Zgoraj naštetna načela morajo biti temelj za politični in socialno-ekonomski sistem večnacionalne države, za njeno kulturno, jezikovno in izobraževalno politiko ter za izbiro kadrov v skupne državne organe.

II.

Da bi bile nacionalne, jezikovne in kulturne manjšine v večnacionalni državi dejansko enakopravne, jim je potrebno zagotoviti naslednje pravice:

1. Država mora pripadnikom manjšin, na podlagi načela enakosti vseh občanov, zagotoviti popolno uživanje temeljnih človekovih pravic in svoboščin brez diskriminacije na kakršnikoli osnovi.

2. Manjšine bodo obdržale svojo etnično in kulturno identiteto in imele možnost za enakopraven razvoj, če jim bodo države, kjer manjšine živijo, na podlagi resničnega uživanja človekovih svoboščin in pravic vseh občanov, zagotovile enakopravnost na področju politike, kulture, jezika, izobraževanja in na socialno-ekonomskem področju, kot tudi glede upravljanja območja, kjer živijo, in možnosti vplivanja na varstvo njegovega ekološkega ravnotežja in demografsko-etnične strukture.

3. Manjšina bo v svojih pravicah in dolžnostih resnično izenačena z večinsko skupnostjo šele takrat, ko bo država — vedno, ko bo potrebno — s tem namenom sprejela posebne ukrepe na socialno-ekonomskem in kulturnem področju ter na drugih področjih. Takšni ukrepi, ki ščitijo pripadnike manjšine, ne predstavljajo diskriminacije pripadnikov večinskega prebivalstva.

4. Manjšine morajo imeti možnost, da lahko odločajo o stvareh, ki so temeljnega pomena za njihov etnični razvoj. Poleg tega imajo pravico, da sodelujejo pri odločanju organov oblasti in upravnih teles, ne glede na njihovo številčnost, če gre za odločitve, ki bi lahko vplivale na etnično identiteto manjšin.

5. Država mora manjšinam zagotoviti sodno varstvo pravic in svoboščin, ki jim pripadajo. To vključuje tudi uporabo postopkov pred mednarodnimi telesi, v skladu z ustreznimi mednarodnimi instrumenti, prav tako pa tudi pristop manjšin k mednarodnemu sodišču v primerih, ko je država pristopila k mednarodnim instrumentom, ki to predvidevajo.

6. Manjšine morajo imeti pravico do svobodnega izražanja svoje vere in opravljanja verskih obredov.

7. Zgoraj navedene temeljne in posebne pravice je potrebno manjšinam zagotoviti ne glede na njihovo število in teritorialno koncentracijo.

III.

Manjšine imajo pomembno vlogo pri povezovanju in medsebojnem prepletanju kultur narodov in držav Evrope. Manjšine lahko veliko prispevajo k postopnemu razvoju sodelovanja med članicami in nečlanicami Sveta Evrope, tako v okviru meddržavnega sodelovanja kot tudi medregionalnega sodelovanja in drugih oblik obmejnega sodelovanja. Da bi se to olajšalo in izboljšalo, bi bilo treba upoštevati naslednje:

1. Manjšine, imajo pravico do tesnejšega povezovanja z narodom istega izvora, in to predvsem na področju izobraževanja in kulture, pri čemer je treba spoštovati ozemeljsko celovitost države in načelo nevmešavanja v njene notranje zadeve, v duhu deklaracije ZN o načelih mednarodnega prava o prijateljskih odnosih in sodelovanju med državami, v skladu z Ustanovno listino ZN (1970).

2. Kulturne, znanstvene in druge dosežke pripadnikov manjšin je treba vključevati v mednarodno sodelovanja držav in v predstavitve kulturne ustvarjalnosti teh držav v tujini.

3. Učenje jezikov manjšin in spoznavanje njihove kulture s strani večinskega prebivalstva in prebivalstva na obmejnih območjih sosednjih držav ustvarja pogoje za krepitev sodelovanja in razumevanja ob mejah.

K uresničevanju sodelovanja evropskih držav na tem področju bi prispevalo tudi naslednje:

1. Znanstveno konferenco »Manjšine za jutrišnjo Evropo — Minorities for Europe of Tomorrow«, Ljubljana, Jugoslavija, je treba oblikovati kot stalni mednarodni forum, ki se bo sestajal vsako drugo leto. Na zasedanjih te ustanove bodo lahko strokovnjaki in predstavniki manjšin ter evropskih institucij predstavili svoje izkušnje in strokovna spoznanja ter iskali poti in načine za izboljšanje stanja na tem področju v Evropi. Zato je potrebno čim prej sprožiti postopek, da se zagotovi Mednarodni asociaciji »Manjšine za jutrišnjo Evropo« svetovalni status v okviru Sveta Evrope.

dalje na 8. strani ■

Pepež med atleti

Papež Janez Pavel II. je 26. t.m. prvič v svojem papeževanju prisostvoval teku na sto metrov, ki so ga njemu na čast priredili organizatorji 23. mednarodnega mitinga lahke atletike v kraju Formia v Laziu. V to mesto je papež prišel iz Gaete, kamor je dopotoval v poznih jutranjih urah in s čimer se je začelo njegovo 81. pastirsko potovanje po Italiji. Na igrišču je bilo prisotnih kakih 5.000 mladincev in mladink ter mnogo vidnih predstavnikov italijanskega športnega življenja. Za vlado je bil prisoten zunanji minister Andreotti, ki je imel tudi pozdravni nagovor. Spomnil se je dogodka iz leta 1848, ko se je papež zaradi takratnih razmer umaknil iz Rima v Gaeto, kjer je ostal skoraj deset mesecev. Šlo je za papeža Pija IX., ki je zapustil Rim zaradi revolucionarnih dogodkov. Andreotti je opozoril na izvajanja papeža Pavla VI. ob stoletnici proglasitve Rima za prestolnico italijanske države. Pavel VI. je tedaj poudaril, da so za Cerkev možnosti evangelizacije večje, če nima zemskih skrbi. Pri tem je zunanji minister opozoril na pastoralno delo, ki ga papež Janez Pavel II. opravlja v Evropi in po svetu. Spomnil se je proglasitve svetih Cirila in Metoda za sozavetnika Evrope ter na najnovejše obiske, ki jih je Janez Pavel II. opravil po Severni Evropi, kjer je ekumenski dialog mnoga stoletja bil v senči. Sedanja papež nas opozarja, je naglasil Andreotti, da samo velika intelektualna in moralna sila lahko pospeši delo, za izgradnjo mirnejšega političnega sožitja med ljudstvi in narodi.

Tek na sto metrov je zmagal ameriški atlet Calvin Smith. S tem se je tudi končal 23. mednarodni miting lahke atletike v kraju Formia. Papež je osebno izročil kolajno zmagovalcu in v nagovoru na mlade atlete ter atletinje priporočil, naj srejnjeje Kristusa, kajti življenje brez Kristusa lahko vodi v potrošniška in puhla izkustva, med drugim v samomorilno uživanje mamil ali v sebično izkoriščanje bližnjega ter v odklanjanje solidarnosti.

ŽARIŠČA NAPETOSTI V KAZAKSTANU

Žarišča napetosti v sovjetski srednjeazijski republiki Kazakstan še niso odpravljena. Spopadi med domačimi Kazaki in kavkaško manjšino, ki so se pričeli pred tednom dni v Novem Uzenu in jih je nato nekako umirila policijska ura, so se pričeli širiti na druga središča tamkajšnjega področja. Kot poroča moskovska Pravda, so skupine mladih Kazakov povzročile hujše nemire v naseljih Jeralijev, Hulsari in Šepke. Kakih 150 ljudi, ki so bili oboroženi s palicami, kamenjem in železnimi vijaki, je napadla manišo policijsko postojanko. Na pomoč so priskočili helikopterji, sile javnega reda pa so aretirale kakih 50 ljudi. O neredih poročajo tudi iz same okolice Novega Uzena. Nemiri so se pripetili vsaj v petih vaseh. Novi Uzen šteje 56.000 prebivalcev in je oddaljen od Moskve 1.300 kilometrov. Kazaki zahtevajo, naj bi to mesto zapustili vsi Kavkazijci, ki predstavljajo približno tretjino prebivalstva. Očitajo jim, da jim odvzemajo delovna mesta v domači naftni industriji.

Spet okvara na sovjetski podmornici

Sovjetske oblasti so zagotovile, da je položaj na sovjetski podmornici, ki jo je 26. t.m. prizadela okvara severno od norveške obale, pod nadzorstvom in da se vojaška jedrska enota z lastnimi močmi pomika proti sovjetskemu oporišču Murmansk. Vsi člani posadke so nepoškodovani.

Podmornico, ki so jo zajeli plameni, so najprej zapazili z norveškega izvidniškega letala. Pozneje je nesrečo na krovu potrdila agencija TASS. Sovjeti govorijo o ok-

vari na enem izmed reaktorjev, ne pa o požaru. Vsekakor je posadka izklopila jedrski pogon in pluje na površju s pomočjo Dieslovih motorjev. Sovjeti so odklonili norveško pomoč, na kraj nezgode pa so prihitele sovjetske pomorske in letalske enote. Norveški obrambni minister Holst je po radiu povedal, da običajno take podmornice, ki so jih pri Atlantskem zavezništvu poimenovali ECHO-2, prevažajo tudi jedrsko orožje.

Že 7. aprila je prišlo pred norveško obalo do incidenta na sovjetski jedrski podmornici, ki je zgorela in se potopila. Pri tem je bilo 42 žrtev. Sovjeti so takrat izjavili, da ni nevarnosti radioaktivnega sevanja iz reaktorjev. Podmornica leži 1500 metrov globoko pod morsko gladino.

Manjšine...

■ nadaljevanje s 7. strani

2. Ustanoviti je treba strokovni center za proučevanje medetničnih odnosov, jezikovnih vprašanj manjšin in regionalizma s sedežem v Ljubljani (Jugoslavija), ki bi s svojim raziskovalnim in informativnim delom prispeval k povezovanju jugoslovanskih ter zahodno in vzhodnoevropskih izkušenj na tem področju.

3. Odbor za pripravo posvetovanja »Manjšine za jutrišnjo Evropo — Minorities for the Europa of Tomorrow« bo zagotavljal kontinuiteto dela v smislu uresničitve gornjih ciljev.

IV.

Konvencija o manjšinah in regionalnih jezikih Sveta Evrope bo pomembno prispevala k prizadevanjem za ustanovitev bodoče združene Evrope, če bodo v njej uspešni prikazati univerzalne izkušnje celine na tem področju — držav članic in držav nečlanic Sveta Evrope: te druge morajo imeti možnost, da pristopijo h konvenciji kot celoti ali njenemu posebnemu protokolu.

Udeleženci menijo, da odločitev o vključitvi Jugoslavije v ad hoc komite, ki je zadolžen za pripravo končnega teksta Evropske konvencije o regionalnih in manjšinskih jezikih, predstavlja pozitiven korak k širšemu evropskemu sodelovanju in tudi pot za miroljubno reševanje problemov na Balkanu.

Lesene zasteklitve, okna in vrata iz raznovrstnega lesa tovarne

HOBLES

lahko naročite v trgovini Železnina Terčon v Nabrežini. Poverjeni zastopnik za Trst NIKO PERTOT.

MLADI BODO ZASEDALI V PORTOROŽU

Prihodnji, 13. kongres Zveze socialistične mladine Slovenije bo jeseni v Portorožu. To je sklenil odbor za pripravo kongresa, ki je izbral med Portorožem, Ljubljano, Ptujem in Roglo. Že v prihodnjih dneh bodo stekla krajevna posvetovanja o načrtu programskih dokumentov.

—o—

Medtem ko pišemo, so v teku zadnje priprave na veliko zborovanje, s katerim bodo Srbi počastili spomin na bitko pri Kosovem polju pred 600 leti. Tedaj je v boju s Turki padel cvet srbske vojske, s čimer se je odprla pot turški nadvladi na Balkanu. Za to priložnost so bili mnogi svečani obredi,

Odprti otomanski arhivi

Zgodovinarji, ki se ukvarjajo s preteklostjo balkanskih narodov, bodo odslej lahko črpali gradivo za svoje raziskave tudi iz turških državnih arhivov. Gre za izredno pomembno novost, saj so bili turški arhivi doslej nedostopni. Od srede maja pa lahko domači in tuji zgodovinarji po mednarodno sprejetih predpisih o arhivarskem delu raziskujejo o preteklosti Otomanskega cesarstva, vse do leta 1922.

Svetovno javnost je v zvezi s to novico zanimala predvsem možnost, da bi na osnovi arhivskega gradiva morda tudi spoznali resnico o vprašanju preganjanja Armencev. Za slovenske in druge zgodovinarje jugoslovanskih narodov bo seveda zanimivo pregledati vire, ki zadevajo obdobje turške okupacije Balkana. Ti arhivi bi po vsej verjetnosti lahko odkrili tudi marsikatero podrobnost iz časa, ko so tur-

ški oddelki plenili po naših krajih ali skušali doseči bližnjo Furlanijo, od koder bi na kopnem ogrožali Beneško republiko. Seveda je velik problem poznavanje jezika.

—o—

Na pobudo skupine nekdanjih partizanskih borcev in kulturnih delavcev je bila na ljubljanskih Žalah v torek, 27. t.m., slovesnost ob lipi sprave, posvečena tisočim slovenskim fantov in mož, ki so jih Angleži kot bivše domobrance izročili jugoslovanskim oblastem in ki so bili brez sodbe pobiti povečini v Kočevskem rogu. Na spominski svečanosti, ki se je je udeležilo lepo število ljudi, so spregovorili v imenu prirediteljev Stanislav Klep, Viktor Blažič in pesnik Tone Pavček. Vmes so bile recitacije, na koncu pa so udeleženci zapeli ljudsko »Lipa zelenela je«.